

at overskride den, hvor Forholdene kræve det, og det er ganske sikkert uheldigt at have en Lovbestemmelse, man stadig skal søge at omgaa, selv om Ministeriet er saa liberalt, at det gaar ind paa, at Kommissionerne paa en Maade gaa uden for Lovens Bestemmelser. Naar man maa fortolke Bestemmelserne saaledes, synes jeg, det var rigtigere at have en Lov, hvor dette ikke var nødvendigt, og jeg synes, der er saa meget mindre Grund til at have en Bestemmelse om Loddens Størrelse, som der jo er sat en Grænse for den Sum, et Husmandsbrug maa koste, og det er fuldt tilstrækkeligt. Derfor er jeg ogsaa enig med de ærede Medlemmer for Sorø og Nakskov i, at den Bestemmelse burde ændres.

Jeg mener ogsaa, at det, som omtalt af flere ærede Medlemmer, vilde være heldigt, om Bestemmelserne i §§ 2 og 3 vare mere rummelige, saaledes at der i større Udstrækning gaves Adgang for andre end dem, som egentlig kunde siges at være Landarbejdere. Den højtærede Minister udtalte ganske vist i Gaar, at for hver saadan Landhaandværker, man sætter ind, skubber man en Landarbejder ud. Det er fuldstændig rigtigt. Men jeg skal gøre opmærksom paa, at disse smaa Landhaandværkere, som dels ere Haandværkere og dels ere Landarbejdere, i Virkeligheden ere lige saa nær knyttede til det almindelige Landbrug som andre Landarbejdere, og deres Kaar ere heller ikke anderledes end almindelige Landarbejders. Derfor vilde de i mange Tilfælde have lige saa stor Trang til at komme med, som den almindelige Landarbejder.

De ærede Medlemmer for Sorø (Poul Christensen) og for Skive (Carl Hansen) omtalte en Udtalelse af mig, om at det var fuldkommen afhængigt af vedkommendes Dygtighed, hvad der behøvedes, for at et Landbrug kunde drives som selvstændigt. Jeg vil dog gøre opmærksom paa, at jeg nævnte et bestemt Areal. Jeg sagde, det var ikke 4 eller 6 eller 10 Tdr. Land, det kom an paa, men det kom an paa den Dygtighed, vedkommende var i Besiddelse af, og det tror jeg slet ikke kan bestrides. Enhver vil dog indrømme, at en ved sin Dygtighed ofte kan faa mere ud af 4 Tdr. Land, end en anden, der er mindre dygtig, kan faa ud af 10 Tdr. Land. Det er jo noget, vi kende saa udmærket godt. Det ærede Medlem for Skive sagde ganske vist, at der var bestemte Grænser for, hvad Jorden kunde yde. Priserne paa vore Produkter vare

jo fastsatte saaledes, at dem kunde man ikke overskride. Man kunde kun producere en vis bestemt Mængde, og det kunde kun koste en vis bestemt Pris. Men Sagen er, at de Produkter, der frembringes, kunne jo være i høj Grad forskellige. Der er Forskel paa, om man paa en Jordlod dyrker et lille Stykke med Roer til Mundsmag for Kreaturerne, eller om man dyrker en Trediedel af sin Mark med Roer; dette giver et langt større Arbejde, og derved skabes meget snarere et selvstændigt Brug. Thi man har meget mere Brug for sin Arbejdskraft paa en saadan dygtig dreven Lod, ligesom Udbyttet bliver langt større. Det ærede Medlem søgte at godtgøre sin Paastand ved at nævne det Antal Svin, jeg havde sagt, der var paa de 39 Husmandsbrug, og tilføjede, at hvis Prisen var 10 Kr. mindre pr. Gris, vilde det betyde lige saa meget, som der skulde svares i Rente. Det kan være, at man kan faa noget saadant regnet ud, men jeg skal gøre opmærksom paa, at ikke alle Svin gaa til Slagterierne. Det ærede Medlem ved nok, at de paagældende jo ogsaa skulle bruge en Del af dem i deres egen Husholdning. Der er jo et gammelt Ord, der siger, at Børn er Fattigmands Rigdom. Som oftest have disse Folk mange Børn. Jeg har i Sommer i et af vore Statshusmandshjem set det 14de Barn ligge i Vuggen. Enhver vil forstaa, at hvor der er saa mange Munde, skal der ogsaa megen Mad til. Det er noget, det ærede Medlem kan sige sig selv, at ikke alle de Svin, der produceres i et Husmandsbrug, gaa til Slagterierne, men at en Del bruges i Husholdningen. Og endelig skal jeg gøre opmærksom paa, at en meget stor Del af disse Svin bruges som Avlsdyr, det er jo noget, som betaler sig udmærket godt for Folk, der forstaa at behandle Dyrene paa den rigtige Maade, og det have vore Husmænd et udmærket Greb paa. Priserne er man jo ikke Herre over; om en Maanedsgris koster 5 eller 15 Kr., gør jo en Forskel, men man faar dog i Almindelighed en udmærket Indtægt, naar man kun er nogenlunde heldig. Jeg vil dog hertil føje den Bemærkning, at det ærede Medlem ikke maa tro, at jeg har regnet disse Smaagrise med i de Tal, jeg har nævnet. En So med 11 Grise f. Eks. notere vi kun som et Svin. Nej, det er jo ikke alene Driften af Jorden, som det kommer an paa, men ogsaa dette, om en Mand forstaaer at skaffe sig en Fortjeneste ved de forskellige Bierhverv, som han kan have. Der er jo mange saadanne